

Motion till riksdagen

1989/90:N315

av Hadar Cars m.fl. (fp)

Handeln med tjänster

Bakgrund

Under de senaste tjugo åren har i princip hela sysselsättningsökningen i Sverige kommit i tjänstesektorn. Fram till mitten på 1980-talet uppstod ökningen huvudsakligen inom den offentliga delen. Därefter har de privata tjänsteföretagen svarat för ca. 2/3 av den totala sysselsättningsökningen. Idag finns ca. 67 % av arbetskraften inom tjänstesektorn, varav 35 % inom den privata delen.

Tjänsteföretagen står likaså för merparten av bruttonationalprodukten (43 %) samt de materiella investeringarna. Den starka positionen i den nationella ekonomin har inte lett till en motsvarande andel av exporten. Tjänsteexporten växer ungefär i samma takt som varuexporten och uppgick år 1988 till 94 miljarder kronor, dvs. ca. 1/4 av den totala exporten. Huvuddelen av tjänsteexporten består av transporter, turism samt finansiella tjänster (försäkring och ränteinkomster). Tjänsteimporten under samma år var 123 miljarder kronor. Den negativa balansen uppstår framförallt under posterna turism och räntor.

Internationaliseringen sker genom utlandsetableringar

Med export och import avses i allmänhet betalningsflöden över gränserna. Huvuddelen av svenska tjänsteföretags försäljning till utländska kunder sker dock genom etableringar i utlandet. (Enligt statistik från USA är försäljningen av tjänster till utlandet genom utlandsetableringar sex gånger så stor som den "rena" exporten). Exportsiffrorna är därför missvisande om man vill illustrera tjänsteföretagens internationella verksamhet. En fullständig bild kräver att man kompletterar exportsiffrorna med försäljningen från utländska bolag. Då bör man använda sig av enkäter.

Kraftig ökning av tjänsteföretagens direktinvesteringar

En indikation om omfattningen av tjänsteföretagens internationalisering får vi om vi studerar statistiken över direktinvesteringar i utlandet. Tjänsteföretagens direktinvesteringar ökade med 80 % mellan åren 1987 och 1988 och fortsätter att öka. Huvuddelen gjordes inom den Europeiska gemenskapen.

Vi kan alltså konstatera att tjänsteföretagen i allt högre utsträckning anser

det mer lönande att investera utanför Sverige, vilket gör att även en större del av vinsterna stannar i utlandet. Detta resulterar i en långt sämre tjänstebalans för Sveriges del än vad som annars varit möjligt.

Mot. 1989/90
N315

Skapa förtroende för Sverige som framtidsmarknad

Slutsatsen är att sättet att förbättra tjänstebalansen är att skapa ett sådant förtroende för Sverige som en framtidsmarknad att både svenska och utländska tjänsteföretag vill arbeta här. Detta förtroende förutsätter att företagen kan känna sig säkra på att verksamhetsförutsättningarna i Sverige inte avviker negativt från de som gäller i vår omvärld. Företag i Sverige måste t.ex. ha samma möjligheter att verka inom EG som EG-företagen. En framtida sänkning av momssatsen skulle spela en positiv roll i detta sammanhang. Vi får heller inte utestänga svenska och utländska företag från stora delar av den svenska tjänstemarknaden genom omfattande tjänstemonopol, t.ex. inom sjukvård, utbildning, barnomsorg och arbetsförmedling.

Aktivt deltagande i förhandlingar om ökad konkurrens inom tjänster

Ett viktigt led i arbetet att skapa likartade förutsättningar mellan Sverige och utlandet för tjänsteföretagens verksamhet är ett aktivt deltagande i dels den västeuropeiska integrationen, dels Uruguay-rundan inom ramen för GATT. Båda dessa förhandlingsprocesser syftar till att öka den internationella konkurrensen, vilket kommer att få positiva konsekvenser för utvecklingen i de deltagande länderna. Utgångspunkten är att ett ökat handelsutbyte mellan länder bidrar till ökad produktivitet och tillväxt samt ger konsumenterna tillgång till bättre varor och tjänster.

Största strukturförändringarna inom tjänstesektorn

Eftersom vi ända sedan andra världskrigets slut konsekvent arbetat med att få bort handelshinder på varusidan så fungerar det internationella utbytet av varor relativt väl och vi har kunnat se en stor expansion av varuhandeln. Däremot är det nu första gången som det förhandlas om tjänster i GATT. Likaså är det först nu som EG ger samma prioritering åt tjänsterna som åt varorna. Sverige har följaktligen redan ett frihandelsavtal med EG gällande varuhandeln, men inget för tjänstehandeln. Det är därför på tjänstesidan som vi kommer att kunna notera de största strukturförändringarna i framtiden.

Det vi säkert vet är att vi kommer att möta en kraftigt ökad konkurrens inom en rad olika tjänster, även de som idag är monopoliserade i Sverige. Vårt förberedelsearbete borde av detta skäl i högre grad än vad som är fallet avse tjänstesektorn.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att exportstatistiken komplet-

teras med siffror över försäljningen av tjänster från utländska etableringar samt värdet av svenska tjänsteföretags tillgångar i utlandet,

Mot. 1989/90
N315

2. att riksdagen hos regeringen begär en utredning av alla i Sverige existerande legala och faktiska tjänstemonopol samt förslag till hur man kan skapa en ökad konkurrens inom dessa områden,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vikten av att det hålls en kontinuerlig och tät kontakt med företrädare för tjänsteföretagen och deras organisationer speciellt i det skede där realförhandlingar pågår beträffande tjänstehandeln såväl mellan EFTA/EG som i Uruguay-rundan.

Stockholm den 25 januari 1990

Hadar Cars (fp)

Gudrun Norberg (fp)

Isa Halvarsson (fp)

Christer Eirefelt (fp)

Lars de Geer (fp)